

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ В УКРАЇНІ

PROBLEMS AND PERSPECTIVES OF NON-CASH DEVELOPMENT IN UKRAINE

УДК 657

Чуприна Л.В.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку, аудиту
та економічного аналізу
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-
економічного університету
Лелюк О.С.
студентка
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-
економічного університету

Стаття присвячена теоретичним та практичним основам організації безготівкових розрахунків в Україні. Розглянуто проблеми розвитку, обґрунтовано умови ефективного функціонування системи безготівкових розрахунків. У результаті проведених досліджень виявлено основні вимоги до ефективної організації та розвитку безготівкових розрахунків, що є передумовою стабільного розвитку економіки та фінансової системи держави. Обґрунтовано ефективний механізм здійснення безготівкових розрахунків між господарюючими суб'єктами, встановлено шляхи покращення їх організації. Досліджено економічну сутність безготівкових розрахунків в сучасних умовах господарювання. Розглянуто види розрахункових документів під час здійснення безготівкових розрахунків та проблеми обліку грошових коштів. В результаті проведених досліджень також виявлено основні принципи ефективної організації та розвитку безготівкових грошових коштів, встановлено шляхи покращення організації обліку безготівкових розрахунків.

Ключові слова: грошові кошти, поточний рахунок в банку, безготівкові розрахунки, грошовий потік, вексель, платіжні доручення, акредитив, інкасо, чеки, платіжні картки.

Стаття посвящена теоретическим и практическим основам организации безналичных расчетов в Украине. Рассмотрены проблемы развития, обоснованы условия эффективного функционирования системы безналичных расчетов. В результате проведенных исследований выявлены основные требования к эффективной организации и развитию безналичных расчетов, что является предпосылкой стабильного развития экономики и финансовой системы государства. Обоснован эффективный механизм осуществления безналичных расчетов между хозяйствующими субъектами, установлены пути улучшения их организации. Исследована экономическая сущность безналичных расчетов в современных условиях хозяйствования. Рассмотрены виды расчетных документов при осуществлении безналичных расчетов и проблемы учета денежных средств. В результате проведенных исследований также выявлены основные принципы эффективной организации и развития безналичных денежных средств, установлены пути улучшения организации учета безналичных расчетов.

Ключевые слова: денежные средства, текущий счет в банке, безналичные расчеты, денежный поток, вексель, платежные поручения, акредитив, инкассо, чеки, платежные карты.

This article is devoted to the theoretical and practical fundamentals of cashless payments in Ukraine. The problems of development are considered and conditions of effective functioning of cashless payments are substantiated. As a result of the research revealed key requirements for the effective organization and development of cashless payments, which is a prerequisite for sustainable development of the economy and financial system. Proved an effective mechanism of non-cash payments between economic entities and found ways to improve their organization. The development and organization of cashless payments is the most important prerequisite for the stable development of the state's economy. This also applies directly to our state, because it is necessary to form an effective mechanism for the implementation of cashless settlements between different economic entities. The transition from cash to cashless forms of calculation is the basis for the formation of a transparent financial system of the state; this is done by reducing the level of the shadow economy, which will result in an increase in the volume of revenues to the state and local budgets of Ukraine, which is an extremely positive factor. It was determined that the structure of the country's cash flow share of cashless payments is insignificant, but every year it increases. Also, the transition to a system of cashless payments, as a modern method of payment is a priority for business management. Organization of accounting of cashless money the funds must provide the necessary conditions for joint contractual control relations between suppliers and buyers, as well as compliance with the conditions of control of banks kami institutions on the rules of settlements in accordance with the current legislation of Ukraine. For optimal functioning mechanism the enterprise and detection in modern conditions of organization problems, an important role plays effective cash management by currents As a result of the research, the basic principles and requirements for the effective organization and development of non-cash funds were also identified, ways to improve the organization of cashless payments accounting were considered.

Key words: cash, checking account in a bank, non-cash payments, cash flow, bill of exchange, payment orders, letter of credit, collection, checks, payment cards.

Постановка проблеми. В сучасних умовах розвитку економіки управління грошовими потоками суб'єктів господарювання є важливою складовою діяльності підприємства. Підприємства постійно підтримують фінансові взаємовідносини з іншими підприємствами, організаціями та робітниками підприємства й окремими особами, тобто вони здійснюють як готівкові, так і безготівкові розрахунки.

При цьому важливість таких розрахунків проявляється також у насиченні банківської системи грошима, що відкривають додаткові можливості для кредитування, отримання значного прибутку

та підвищення прозорості й надійності всієї національної фінансової системи.

Для оптимального механізму функціонування підприємства та виявлення в сучасних умовах проблем організації важливо забезпечити ефективне управління грошовими потоками.

Отже, питання оптимізації структури грошового обігу зберігають свою актуальність протягом багатьох років. Вирішення цієї проблеми лежить в площині вжиття заходів Національним банком України, які спрямовані, з одного боку, на вдосконалення готівкового грошового обігу (включаючи підтримку стабільності національної грошової одиниці, вдо-

сконалення процедур випуску та вилучення грошей з обігу, визначення оптимального співвідношення монетарних агрегатів та валового внутрішнього продукту (ВВП), їх структури), а з іншого боку, на розвиток безготівкового грошового обігу (зокрема, вдосконалення безготівкових розрахунків, ширше використання банківських платіжних карток, електронних грошей, цифрових грошей).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням проблем здійснення та розвитку безготівкових розрахунків, перспектив їх організації присвячено багато праць вітчизняних та зарубіжних науковців, таких як М. Агаркова, Л. Бехтер, Л. Воронова, А. Загородній, А. Козубенко [2], Н. Куфакова, О. Костюнік, В. Побережна, М. Кучерявенко, О. Мельничук, А. Мороз, О. Орлюк, А. Савлук, І. Чкан.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження сучасного стану безготівкових розрахунків України, виявлення найбільш суттєвих проблем, визначення конкретних напрямів удосконалення їх організації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження провідних вчених свідчать про те, що динамічний розвиток платіжних систем, формування нових механізмів функціонування платіжної інфраструктури, поява нових видів платіжних інструментів та форм розрахунків, що відбуваються останнім часом, істотно впливають на всі сфери суспільного життя [5].

Безготівковий грошовий обіг – це рух засобів без використання наявних грошових знаків шляхом переказу сум по рахунках у банках або зарахування взаємних вимог. У безготівковому обігу гроші функціонують як спосіб платежу, тому що є проміжок часу між отриманням товарів та їх оплатою. Переваги безготівкового обігу перед готівковим очевидні, адже прискорюється обіг засобів господарських суб'єктів, значно скорочуються суспільні витрати обігу, збільшуються можливості держави щодо регулювання грошової сфери.

Сучасні умови існування підприємств та процеси, що протікають в економіці України, ще раз підтверджують важливість та необхідність грошових коштів для здійснення фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємництва. Від організації безготівкових розрахунків у господарському обігу залежить ефективність функціонування кожного суб'єкта підприємницької діяльності та економіки загалом. Водночас організація обліку безготівкових розрахунків має забезпечувати достатні умови для взаємного контролю договірних відносин між постачальниками та покупцями щодо дотримання умов контролю банківських установ за правилами розрахунків згідно з чинним законодавством [3]. Запорукою успішного функціонування підприємства за цих умов є ефективне управління грошовими коштами та їх потоками.

Безготівкові розрахунки відіграють величезну роль у здійсненні операцій щодо виконання зобов'язань між суб'єктами економічних та фінансових відносин.

Організація безготівкових розрахунків здійснюється на основі таких засад:

1) грошові кошти всіх господарських суб'єктів (як власні, так і залучені) підлягають обов'язковому зберіганню на поточних та інших рахунках в установах банків [7];

2) безготівкові розрахунки між підприємствами, фізичними особами здійснюються через банки шляхом перерахування коштів із поточних рахунків платників на поточні рахунки одержувачів коштів;

3) розрахунки з постачальниками за товарно-матеріальні цінності та послуги проводяться, як правило, після надання послуг; на практиці застосовують також попередню оплату;

4) банки списують кошти з рахунків тільки за розпорядженнями їх власників, крім випадків, у яких безспірне списання (стягнення) коштів передбачене законом України, а також за рішенням суду, арбітражного суду та виконавчими приписами нотаріусів;

5) доручення підприємств на перерахування коштів приймаються банками до виконання тільки в межах наявних коштів на їх рахунках або за рахунок платіжного кредиту банку;

6) зарахування коштів на рахунок одержувача відбувається після списання відповідних грошових сум із рахунків платника;

7) банк на договірній основі здійснює розрахунково-касове обслуговування своїх клієнтів та виконує їх розпорядження щодо перерахування коштів із рахунків; усі копії засвідчують підписами уповноваженого працівника банку та особи, що відкриває рахунок, як такі, що відповідають оригіналу, їх зберігають у справі з юридичного оформлення рахунку; крім того, до цієї справи потрапляють усі документи, що, згідно з вимогами НБУ, необхідні для відкриття поточних рахунків; від клієнтів вимагають їхні копії, затверджені нотаріально органом, що видав документ, або працівником банку, який відкриває рахунок; усі поточні рахунки відкривають фізичні особи, які можуть діяти від свого імені або відкривати рахунок тій юридичній особі, від імені якої вони мають повноваження діяти;

8) підприємства самостійно вибирають форми розрахунків, зазначаючи їх під час укладення між собою договорів;

9) взаємні претензії за розрахунками між платником та одержувачем коштів розглядаються сторонами в претензійно-позовному порядку без участі банку.

Організація безготівкових розрахунків повинна відповідати конкретним вимогам, які обумовлені інтересами розвитку економіки. Головна з них полягає в тому, щоби забезпечувати своє-

часне отримання кожним підприємством грошових коштів за поставлену ним продукцію чи надані послуги, що сприяє прискоренню обігу оборотних коштів у розрахунках.

Грошові кошти визначаються як гроші та будь-які документи, які приймаються банками до вкладу й негайно відносяться на рахунок вкладника [1]. Грошові кошти присутні на початковому та кінцевому етапах облікового циклу, який включає придбання товарів, виробництво продукції, виконання робіт, надання послуг, а також отримання виручки. Роль грошових коштів на підприємстві є багатогранною.

Поняття безготівкових розрахунків розглянуто в Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, згідно з якою безготівкові розрахунки – це перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів. Крім того, ці розрахунки проводяться банками на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в паперовому вигляді [1]. Важливою умовою проведення безготівкових грошових коштів є наявність коштів рахунку в банку у платника та отримувача. У сучасних умовах ринкової економіки існують такі основні проблеми щодо розвитку та організації системи безготівкових грошових коштів на підприємствах України:

- оптимізація та систематизація форм безготівкових грошових коштів, а також їх організація;
- пошук нових механізмів організації безготівкових грошових коштів, які в подальшому можуть сприяти подоланню кризових явищ;
- використання безготівкових розрахунків за умов здійснення безготівкових грошових коштів у господарському обігу та їх досконалої організації;
- прискорення та інтенсифікація грошових коштів.

Саме безготівкові розрахунки є ланкою, що з'єднує кожний суб'єкт господарської діяльності з оточуючим ринковим середовищем, державними фінансами та дає змогу брати участь у процесі виробництва, розподілу та споживання.

В економічній літературі та практиці наводяться переваги безготівкових розрахунків порівняно з готівковою формою. Такі переваги обумовлені значною мірою тією роллю, яку виконують безготівкові розрахунки в господарській діяльності.

Безготівкові розрахунки мають такі переваги перед готівковими:

- скорочення витрат на обслуговування грошового обігу;
- зменшення витрат на виготовлення грошей;
- підвищення захисту від пограбування та підроблення грошей;
- скорочення тіньового сектору економіки;
- підвищення прозорості формування доходів та витрат корпорацій, бізнесу, сектору загальнодержавного управління та домогосподарств;

- скорочення операційних витрат банків, зростання їх комісійних доходів та ліквідності;
- доступ до додаткових можливостей та сервісів;
- швидкість транзакцій;
- можливість розрахунків у будь-якій валюті та країні світу;
- зручність використання.

Між готівково-грошовим та безготівковим оборотом існує тісна взаємозалежність, адже гроші постійно переходять з однієї сфери в іншу, змінюючи форму готівкових грошових знаків на депозит у банку, й навпаки. Отже, безготівковий платіжний обіг невід'ємний від обігу готівкових грошей та створює разом з ними єдиний грошовий обіг країни; максимально пришвидшується оплата придбаних товарів чи послуг і погашення боргів, що в сукупності по країні поліпшує ділові стосунки між усіма суб'єктами господарювання. Основна задача безготівкових розрахунків полягає в протидії розвитку тіньового сектору економіки та покращенні економічного стану суб'єктів господарювання [2].

Загалом існують різні форми безготівкових розрахунків, проте найчастіше застосовуються такі основні форми:

- платіжне доручення;
- розрахунковий чек;
- платіжна вимога-доручення;
- акредитив;
- вексель;
- платіжна вимога.

Між суб'єктами народногосподарської діяльності найпоширенішими є розрахунки платіжними дорученнями, що використовуються в розрахунках за платежами товарного й нетоварного характеру.

Перспективною формою розрахунків між підприємством та його постачальниками чи покупцями є вексель. Вексель – це письмове боргове зобов'язання встановленої форми, яке дає його власнику незалежне право після закінчення строку вимагати з боржника оплату вказаної грошової суми.

Значну роль у практиці передачі боргів відіграють векселі в разі простроченої кредиторської заборгованості, погашення остаточної частини заборгованості за розрахунками під час заліку взаємної заборгованості. Ця форма безготівкових розрахунків може забезпечити значно доцільнішу систему боротьби із заборгованістю. Також вексель застосовується в міжнародних кредитних відносинах, тому потрібно налагодити механізм функціонування вексельного обігу, основою якого є сучасні міжнародні вексельні права.

Поширеною формою розрахунків у сучасній ринковій економіці в Україні є акредитивна форма розрахунків. Це найбільш безпечна та надійна форма розрахунків, за якої частина відповідності лягає на банки. Така форма розрахунків більш вигідна постачальнику, ніж покупцю, бо останній несе видатки з

відкриття акредитиву, а сума, на яку відкритий акредитив, вилучається з обігу до виплати по ньому, що для підприємства є негативним.

Кожна з форм безготівкових розрахунків має свої переваги й недоліки. Так, за даними НБУ, найбільшу питому вагу від загальної суми початкових платежів у платіжній системі України мають платіжне доручення та меморіальний ордер.

Господарські суб'єкти самостійно вибирають форми розрахунків, зазначаючи їх під час укладення договорів.

Установи банків здійснюють контроль за додержанням правил розрахунків, а також за станом розрахунків підприємств. Підприємства (платники та одержувачі коштів) зі свого боку також мають контролювати проведення безготівкових розрахунків.

Розроблення правильної та найбільш раціональної розрахункової політики має проводитись на кожному підприємстві. Це є одним з етапів шляху щодо покращення їх фінансування [4]. Успішне завершення практично кожної операції залежить від правильності вибору способу платежів, форми розрахунків тощо.

Проблеми обліку грошових коштів є досить важливим питанням, тому що від достовірності та оперативності обліку залежать вся фінансова діяльність та звітність підприємства. Виділяють інститути грошової системи, до яких належать державні та недержавні установи, які регулюють грошовий обіг, не наводячи перелік недержавних, а як окремий елемент пропонують грошове регулювання як комплекс заходів державного впливу для того, щоби досягти відповідності кількості грошей об'єктивним вимогам економічного розвитку [6].

Існує потреба розроблення методики дослідження грошових коштів, підвищення наукової обґрунтованості, створення системи аналітичних та модельних засобів управління коштами.

Необхідно зазначити, що правильність вибору форми безготівкових грошових коштів впливатиме на точність та достовірність оцінювання фінансової діяльності підприємства, своєчасне отримання коштів, виконання плану та правильність створення відповідних фондів.

Безготівкові форми розрахунків мають низку значних проблем, які потребують вирішення. Насамперед ними є недосконалість нормативно-правова база, недостатній рівень розвитку інфраструктури, висока собівартість операцій. Оскільки безготівковий обіг досить вигідно застосовувати в державних цілях, то такі його недоліки необхідно усунути якнайшвидше, адже саме використання готівки в багатьох галузях економіки є сприятливим фактором подальшого поширення тінізації економіки, що є негативним проявом. Крім того, НБУ має подбати про те, щоби використання безготівкових форм розрахунків було фінансово вигідним для

населення та установ, які займаються продажем товарів та наданням послуг.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, визначення проблем організації безготівкових грошових коштів дає можливість систематизувати та знайти найбільш доцільні шляхи вдосконалення організації безготівкових розрахунків.

Функціонування економіки залежить від загальної системи розрахунків між суб'єктами господарської діяльності в Україні, тому безготівкові розрахунки посідають вагоме місце в забезпеченні надійності та своєчасності платежів.

Практика свідчить про те, що вибір форми безготівкових розрахунків орієнтований на розвиток бізнесу кожного учасника ринку. Застосування безготівкових форм розрахунків дасть змогу здійснювати успішну економічну діяльність, підвищувати платоспроможність підприємств та їх фінансову стійкість.

Розроблення правильної та найбільш раціональної розрахункової політики повинна проводитись на кожному підприємстві. Це є одним з етапів покращення їх фінансування. Успішне завершення практично кожної операції залежить від правильності вибору способу платежів, форми розрахунків тощо. Проблеми обліку грошових коштів є досить важливим питанням, тому що від достовірності та оперативності обліку залежать уся фінансова діяльність та звітність підприємства.

Нові форми та напрями безготівкових розрахунків продовжують стрімко розвиватися. В майбутньому це, безумовно, потребує подальшого дослідження та вивчення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Абакуменко О., Дорош Т. Обґрунтування необхідності відступу від сучасних інструментів грошово-кредитної політики. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2016. № 4. С. 107–118.
2. Бойко Д., Коковіхіна О. Використання норм обов'язкових резервів в грошово-кредитній політиці України. *Економіка та управління підприємствами*. 2011. № 3–4. С. 45–47.
3. Ільчук П., Коць О., Кондрат І., Ярошевич Н. Гроші та кредит : підручник. Львів : видавець ПП Сорока Т.Б., 2016. 412 с.
4. Кричевська Т. Пріоритети та інструменти грошово-кредитної політики в сучасних умовах. *Вісник Інституту економіки та прогнозування*. 2014. № 1. С. 42–47.
5. Пшик Б. Забезпечення стійкості грошового обігу в Україні в контексті реалізації інструментів грошово-кредитної політики. *Вісник Університету банківської справи*. 2017. № 1. С. 15–20.
6. Перконос І., Костина А. Переваги та недоліки використання норми обов'язкового резервування як інструмента грошово-кредитної політики. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 1. С. 43–49.

7. Порядок прийняття Державною службою фінансового моніторингу України рішення про зупинення фінансових операцій : Наказ Міністерства фінансів України від 28 грудня 2015 р. № 1200. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0123-16> (дата звернення: 18.06.2019).

REFERENCES:

1. Abakumenko O., Dorosh T. (2016) Obgruntuvannia neobkhidnosti vidstupu vid suchasnykh instrumentiv hroshovo-kredytnoi polityky [Justifying the need to move away from modern monetary policy instruments]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 4, pp. 107–118.
2. Boiko D., Kokovikhina O. (2011) Vykorystannia norm oboviazkovykh rezerviv v hroshovo-kredytnii politytsi Ukrainy [Use of the norms of mandatory reserves in monetary policy of Ukraine]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy*, no. 3–4, pp. 45–47.
3. Ilchuk P., Kots O., Kondrat I., Yaroshevych N. (2016) *Hroshi ta kredyt : pidruchnyk* [Money and credit : a textbook]. Lviv : PP Soroka T.B. (in Ukrainian).
4. Krychevska T. (2014) Priorityety ta instrumenty hroshovo-kredytnoi polityky v suchasnykh umovakh [Priorities and instruments of monetary policy in modern conditions]. *Visnyk Instytutu ekonomiky ta prohnozuvannia*, no. 1, pp. 42–47.
5. Pshyk B. (2017) Zabezpechennia stiikosti hroshovoho obihu v Ukraini v konteksti realizatsii instrumentiv hroshovo-kredytnoi polityky [Ensuring the sustainability of monetary circulation in Ukraine in the context of realization of monetary policy instruments]. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy*, no. 1, pp. 15–20.
6. Perkonos I., Kostyna A. (2016) Perevahy ta nedoliky vykorystannia normy oboviazkovoho rezervuvannia yak instrumenta hroshovo-kredytnoi polityky [Advantages and disadvantages of using the norm of mandatory reserve as a monetary policy tool]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, no. 1, pp. 43–49.
7. Poriadok pryiniattia Derzhavnoiu sluzhboiu finansovoho monitorynhu Ukrainy rishennia pro zupynennia finansovykh operatsii : Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 28.12. 2015 r. № 1200. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0123-16> (accessed: 18 June 2019).

Chupryna Liudmyla

Candidate of Economic Sciences, Doctoral Student,
Senior Lecturer at Department of Accounting,
Audit and Economic Analysis
Kharkiv Institute of Finance
Kyiv National University of Trade and Economics

Lelyuk Olga

Student
Kharkiv Institute of Finance
Kyiv National University of Trade and Economics

PROBLEMS AND PERSPECTIVES OF NON-CASH DEVELOPMENT IN UKRAINE

The purpose of the article. In modern conditions of the existence of enterprises and the rapid development of electronics, technical support and the Internet has become much easier to carry out calculations and transfers of funds with the help of the latest technologies. Economic processes taking place at enterprises of Ukraine recognize the importance and expediency of using funds to implement financial and economic activities of subjects of entrepreneurship in Ukraine.

That is why special attention should be paid to organizations of cashless money in economic turnover, since the productivity of functioning of each subject of entrepreneurial activity and economy as a whole depends on it.

The purpose of the article is to identify and study the main problems of the organization of cashless settlements at Ukrainian enterprises, as well as finding the main ways to improve the accounting of cash.

Methodology. Methodological basis of our research is the key provision of modern economic theory, accounting, and concepts of domestic and foreign scientists who examine patterns of recognition, clustering and distribution of the overhead expenses in the enterprises of Ukraine.

Results. We argue that cash flow is the aggregate of time-disposable income and expense of cash and cash equivalents generated by the state-owned enterprise activity. Cash flow at the enterprise is associated with time, space, structure, risk and liquidity factors.

Cashless payments are a link that connects each business entity with the surrounding market environment, public finances and allows you to participate in the process of development, distribution and consumption.

Non-cash payments allow you to significantly reduce the costs of circulation associated with cash payments in the economy, to minimize the amount of money in circulation. This undeniable advantage of non-cash calculations of their importance in a market economy is not limited.

Practical implications. Non-cash payments allow you to significantly reduce the costs of circulation associated with cash payments in the economy, to minimize the amount of money in circulation. The concentration of non-cash payment transactions in the credit system makes it possible to rationally use all temporarily free funds stored on bank accounts for the purpose of direct banking lending to entities.

Since the content of non-manual payments is disclosed in settlement (payment) documents, settlements in this way have a large opportunity to control the fulfillment of contractual obligations by both the recipients of money and payers, and, if necessary, by the controllers and law enforcement agencies.

We share the opinion of scholars that timely and complete repayment of debt obligations is one of the main attributes of the effective functioning of economic in general and of each of its subjects in particular.

Value/originality. Thus, the functioning of the economy is difficult to imagine without a system of settlements between the subjects of economic activity, ensuring the reliability and timeliness of payments, the top priority in which borrowed cashless settlements. A large number of approaches testify to the formation and development of cashless settlements in Ukraine.